

Sygn. akt II Kzw 192/21

POSTANOWIENIE

Dnia 2 grudnia 2021 roku

Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący : Sędzia Arkadiusz Hryniszyn

Protokolant: Katarzyna Lewandowska

przy udziale prokuratora Katarzyny Grochowskiej- Drobek

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 2 grudnia 2021 roku

sprawy **R. S.**

podejrzanego o popełnienie przestępstw z art. 275 § 1 kk i inne

w przedmiocie zażaleń obrońcy podejrzanego R. S. i Prokuratora Rejonowego w Nisku na postanowienie Sądu Rejonowego w Nisku z dnia 22 października 2021 roku w sprawie II Kp 1140/21 o uchyleniu środka zabezpieczającego w postaci terapii uzależnień

na mocy art. 437 § 1 kpk w zw. z art. 1 § 2 kkw

p o s t a n o w i ł :

- I. na mocy art. 437 § 1 kpk w zw. z art. 1 § 2 kkw **utrzymać w mocy** zaskarżone postanowienie,
- II. **zasądzić** od Skarbu Państwa na rzecz adw. D. W. z Kancelarii adwokackiej w (...) kwotę 147,60 zł (sto czterdzieści siedem złotych i sześćdziesiąt groszy) z tytułu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu podejrzanemu w postępowaniu odwoławczym ,
- III. **zwolnić** podejrzanego R. S. od kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, a poniesionymi w sprawie wydatkami obciążyć Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 22 października 2021 r. w sprawie II Ko 1140/21 Sąd Rejonowy w Nisku na podstawie art. 93b § 2 kk w zw. z art. 93a § 1 pkt 3 kk oraz art. 204 § 4 kkw:

- I. uchylił środek zabezpieczający w postaci terapii uzależnień orzeczony wobec podejrzanego R. S. postanowieniem Sądu Rejonowego w Zamościu z dnia 11.10.2019r., w sprawie VIII Ko 1691/19;
- II. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej w (...)- adw. D. W. kwotę 147,60 zł tytułem nieopłaconej obrony z urzędu,
- III. kosztami procesu obciążył Skarb Państwa.

Zażalenia na to postanowienie wnieśli oskarżyciel publiczny i obrońca podejrzanego.

W wywiedzionym zażaleniu Prokurator zarzucił Sądowi I instancji :

- I. mający wpływ na treść orzeczenia błąd w ustaleniach faktycznych polegający na bezpodstawnym uznaniu przez Sąd, że zaistniały podstawy do uchylenia zastosowanego wobec podejrzanego R. S. środka zabezpieczającego w postaci

terapii uzależnień w sytuacji, gdy w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego brak jest podstaw do przyjęcia, że dalsze jego stosowanie nie jest już konieczne;

II. naruszenie prawa materialnego, a to art. 93b § 2 kk, poprzez jego zastosowanie w sytuacji, gdy zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie wskazuje, aby dalsze stosowanie środka zabezpieczającego wobec R. S. nie było już konieczne.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez orzeczenie wobec podejrzanego R. S. środka zabezpieczającego w postaci pobytu w zakładzie psychiatrycznym, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Rejonowy w Nisku.

Natomiast obrońca podejrzanego zarzucił Sądowi I instancji:

Przyznanie obrońcy z urzędu wynagrodzenia w kwocie 120 zł netto powiększonego o wartość podatku VAT tj. według stawki określonej na podstawie rozporządzenia

Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu -z pominięciem Wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 kwietnia 2020 r. sygn. SK 66/19 który uznał że różnicowanie wynagrodzenia adwokata w zależności czy występuje z wyboru czy z urzędu nie ma konstytucyjnego uzasadnienia.

Nieuwzględnienie przy wydaniu orzeczenia w zakresie kosztów przyznanych obrońcy z urzędu nakładu pracy adwokata w przygotowanie się do obrony, w tym 4 terminów posiedzeń w sprawie.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia przez przyznanie obrońcy z urzędu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu według stawki określonej na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie - tj. z uwzględnieniem wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 kwietnia 2020 r. sygn. SK 66/19 wobec uznania że różnicowanie wynagrodzenia w zależności od tego czy adwokat jest ustanowiony z wyboru lub z urzędu nie ma konstytucyjnego uzasadnienia - oraz z uwzględnieniem 4 terminów posiedzeń w sprawie.

Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu zważył, co następuje:

Wywiedzione w niniejszej sprawie zażalenia oskarżyciela publicznego, jak i obrońcy podejrzanego na uwzględnienie nie zasługują.

W zakresie zażalenia prokuratora najistotniejszą kwestią w niniejszej sprawie jest ustalenie, czy wobec podejrzanego R. S. na obecnym etapie postępowania wykonawczego istnieje możliwość orzeczenia środka zabezpieczającego o charakterze izolacyjnym w postaci terapii uzależnień, gdyż takowe wnioski końcowe zawarł w zażaleniu jego autor.

Zgodnie z treścią art. 93a § 1 kk środkami zabezpieczającymi są:

- 1) elektroniczna kontrola miejsca pobytu;
- 2) terapia;
- 3) terapia uzależnień;
- 4) pobyt w zakładzie psychiatrycznym.

Zawarty w art. 93a § 1 kk katalog środków zabezpieczających jest ułożony według systematyki rosnącej, od środków zabezpieczających najłagodniejszych, aż do najbardziej dolegliwych, najbardziej ingerujących w sferę wolności jednostki. Systematyka rosnąca wskazuje na priorytet stosowania środków nieizolacyjnych. Elektroniczna

kontrola miejsca pobytu ma charakter środka nielecniczego, aczkolwiek pozostawanie w systemie dozoru elektronicznego, poza kontrolą lokalizacji sprawcy, może dodatkowo być dla niego pewnym bodźcem motywującym do sumiennego stawiennictwa w placówce leczniczej. W dalszej kolejności w katalogu wyodrębniono środki lecznicze, tj. terapię, obejmującą psychoedukację poznawczo-behawioralną oraz różnorodne formy psychoterapii realizowane w podmiotach leczniczych. Osobnym środkiem zabezpieczającym jest terapia uzależnień. Niemniej jednak wszystkie rodzaje terapii, w tym terapia uzależnień są realizowane w warunkach wolnościowych. Najbardziej dolegliwym środkiem zabezpieczającym, mającym charakter leczniczo-izolacyjny, jest pobyt w zakładzie psychiatrycznym.

Niezwykle istotną dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy jest przepis art. 93b § 5 kk zgodnie z którym, sąd orzeka pobyt w zakładzie psychiatrycznym tylko wtedy, gdy ustawa tak stanowi. Powyższa regulacja zawiera normę gwarancyjną dotyczącą środka zabezpieczającego najbardziej ograniczającego prawa obywatelskie, czyli pobytu w zakładzie psychiatrycznym. Określone w art. 93b kk zasady stosowania środków zabezpieczających generalnie pozwalają na orzeczenie każdego środka zabezpieczającego wobec każdego ze sprawców określonych w art. 93c kk. Przepis § 5 stanowi jednak w tym względzie istotny wyjątek. Pobyt w zakładzie psychiatrycznym można orzec jedynie w wypadkach określonych w ustawie tj. w art. 93 g kk. Przesłanką szczegółową orzeczenia izolacyjnego środka zabezpieczającego wobec niepoczytalnego sprawcy jest: 1) popełnienie przez niego czynu zabronionego: a) o znacznej społecznej szkodliwości, b) w związku z chorobą psychiczną lub upośledzeniem umysłowym oraz 2) wysokie prawdopodobieństwo, że popełni on ponownie czyn zabroniony: a) o znacznej społecznej szkodliwości, b) w związku z chorobą psychiczną lub upośledzeniem umysłowym.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy należy wskazać, że z pisemnej opinii biegłych z dnia 16 września 2020r. (k.328-330) wynika, że podejrzany nie jest chory psychicznie ani niedorozwinięty umysłowo. U w/wymienionego występuje zespół uzależnienia od alkoholu. Stan psychiczny R. S. nie uległ poprawie od czasu zwolnienia go z detencji. Podejrzany nadal trwa w nałogu alkoholowym zdarzają mu się ciągi alkoholowe po których nie zachowuje abstynencji. R. S. w dalszym ciągu wymaga leczenia w postaci terapii uzależnienia od alkoholu w ramach środka zabezpieczającego. Z uwagi natomiast na fakt, że podejrzany nie uczestniczył w terapii konieczne w ocenie biegłych jest jego skierowanie na leczenie odwykowe w ośrodku zamkniętym, a następnie jego kontynuowanie w poradni uzależnień. Nadal w stosunku do R. S. zachodzi wysokie prawdopodobieństwo popełnienia przez podejrzanego czynów o znacznej społecznej szkodliwości.

Wydając opinię uzupełniającą na posiedzeniu przed Sądem I instancji biegli podtrzymali swoje dotychczasowe wnioski. Podkreślili, że prawdopodobieństwo popełnienia przez podejrzanego czynów zabronionych wynika z jego uzależnienia od alkoholu, braku kontroli nad emocjami oraz występowaniu zachowań psychotycznych, które miały miejsce. Zdaniem biegłych, dalsze stosowanie wobec podejrzanego terapii uzależnień, ale w warunkach zamkniętego zakładu leczenia odwykowego jest konieczne, aby zapobiec ponownemu popełnieniu przez niego czynu zabronionego.

Z powołanej wyżej opinii jasno więc wynika, że R. S. nie jest chory psychicznie ani niedorozwinięty umysłowo. U podejrzanego występuje jedynie zespół uzależnienia od alkoholu, który winien być leczony w ramach terapii. Wobec powyższego względem w/wymienionego nie jest możliwe w ramach przewidzianych w kodeksie karnym środków zabezpieczających orzeczenie zamkniętej terapii uzależnień, gdyż nie przewidują tego obowiązujące przepisy. Natomiast wysokie prawdopodobieństwo popełnienia czynu zabronionego przez R. S. aktualnie nie jest związane z chorobą psychiczną, czy też upośledzeniem umysłowym, a z uzależnieniem od alkoholu w/wymienionego.

W tym miejscu należy również podkreślić, że R. S. jak wskazali biegli w wydanych opiniach na terapię nie uczęszcza, zaś w 2019 r. jak i w lipcu i sierpniu 2020r. był kilkakrotnie hospitalizowany w związku z nadużywaniem alkoholu. Wobec powyższego słusznie wskazuje w zaskarżonym postanowieniu Sąd Rejonowy, że dalsze utrzymywanie środka zabezpieczającego w postaci terapii uzależnień wobec podejrzanego R. S. jest niecelowe. Przez niemal dwuletni okres stosowania tego środka zabezpieczającego wobec podejrzanego w najmniejszym stopniu nie poddał się rygorom z nim związanym i nie podjął leczenia uzależnienia od alkoholu (ani razu nie zgłosił się do wyznaczonej poradni). W tym okresie nadal nadużywał alkoholu i przejawiał brak woli w podjęciu dobrowolnego leczenia odwykowego. Skoro brak jakichkolwiek pozytywnych prognoz co do skuteczności tego środka zabezpieczającego, przy jednoczesnym braku

środków prawnych na przymuszenie podejrzanego do realizowania obowiązków z nim związanych, to jego dalsze stosowanie w ocenie Sądu Odwoławczego jest rzeczywiście niezasadne. Oczywiście jest natomiast, że R. S. poprzez swoje zachowanie zrealizował znamiona przestępstwa z art. 244b § 1 kk.

W ocenie Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu nie można zgodzić się natomiast ze stanowiskiem Sądu Rejonowego w Nisku, że stosowanie wobec R. S. terapii mającej na celu leczenie jego uzależnienia od alkoholu nie jest konieczne. O konieczności leczenia odwykowego podejrzanego w warunkach ośrodka zamkniętego mówią wprost powołani w sprawie biegli, jednak jak wskazywano już wyżej, nie jest to możliwe w oparciu o przepisy kodeksu karnego, a jedynie prokurator winien rozważyć, wszczęcie procedury przewidzianej w ustawie z 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Reasumując podniesione wyżej okoliczności zażalenie oskarżyciela publicznego i podniesione w nim zarzuty nie znalazły akceptacji Sądu II instancji.

Natomiast odnosząc się do zarzutów obrońcy podejrzanego należy wskazać, że w ocenie Sądu II instancji nie można podzielić poglądu skarżącego, co do konieczności stosowania w niniejszej sprawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego w sprawie SK 66/19 odnośnie rozstrzygnięcia o kosztach pomocy prawnej udzielonej podejrzanemu z urzędu.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że Trybunał Konstytucyjny w sprawie K 19/08 (wyrok z 19 kwietnia 2011r.), wyraził stanowisko, iż przesądzenie o niekonstytucyjności normy prawnej w jednej sprawie wiąże Trybunał w każdej kolejnej sprawie, w której jest badany kolejny przepis normę tę zawierający. W pierwszej kolejności wskazać jednak należy, że powołane orzeczenie z 2011 roku dotyczy innej sytuacji prawnej zaistniałej w systemie prawnym, to jest sytuacji gdy poddany kontroli konstytucyjnej przepis art. 21f ust 2 zdanie pierwsze ustawy z 18 października 2006r. o ujawnieniu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (był reakcją ustawodawcy na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 maja 2007r., wydany w sprawie K 2/07. W sprawie tej Trybunał dostrzega tożsamość normy prawnej, co prowadzi do uznania związania wyrażoną już w przedmiocie jej konstytucyjności oceną. Wskazać w tym miejscu należy, iż podstawową różnicą jest to, że w przypadku orzeczenia wydanego w sprawie K 19/08 Trybunał badał konstytucyjność zapisów tego samego aktu prawnego a jedynie zmienionego w nim przepisu prawnego (który miał wyrażać tę samą normę prawną). W sprawie zaś niniejszej akt prawny, na którym opiera się wynagrodzenie obrońcy z urzędu a więc rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu nie był poddany badaniu Trybunału. Dlatego też kwestia odrębności aktów prawnych dotyczących się ustalenia wynagrodzenia adwokata działającego z urzędu jest tu fundamentalna.

Konsekwencje orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 kwietnia 2020 roku w sprawie SK 66/19 wskazane zostały w końcowym akapicie jego pisemnego uzasadnienia, gdzie stwierdzono co następuje: „Niniejszy wyrok powoduje, że zarówno w sprawach toczących się na skutek wznowienia postępowania, jak i w sprawach wszczętych przed 2 listopada 2016 r. i dotychczas nie zakończonych w danej instancji, przy zasadzaniu kosztów pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu zastosowanie będą mieć stawki maksymalne określone w § 8-21 rozporządzenia z 2015 r. „. Wydaje się zatem, że brak jest podstaw do dalszego rozszerzania katalogu spraw, w których komentowany wyrok Trybunału Konstytucyjnego powinien mieć zastosowanie.

Obecnie obowiązujący akt prawny tj. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu przewiduje inny mechanizm ustalania wynagrodzenia adwokata udzielającego nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu, niż poprzedzające jego obowiązywanie rozporządzenie z 22 października 2015r. Nadto § 4 ust 1 obecnie obowiązującego rozporządzenia nie był przedmiotem oceny zgodności z Konstytucją RP, dlatego dotyczą go argumenty podane w powoływanym w zażaleniu wyroku. Nie kwestionując zasadności argumentów przemawiających za ujednoczeniem stawek wynagrodzenia obrońców występujących w urzędzie i z wyboru, należy zauważyć, że wymagałoby to zmiany obowiązujących przepisów przez ustawodawcę, bądź dokonania oceny obowiązującej aktualnie regulacji przez Trybunał Konstytucyjny. Na koniec godzi się jeszcze zauważyć, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z

dnia 23 kwietnia 2020 roku w sprawie SK 66/19 został wydany w postępowaniu cywilnym, tymczasem w postępowaniu karnym obowiązuje rozporządzenie Ministra sprawiedliwości z dnia 28 września 2020 r. w sprawie sposobu zapewnienia oskarżonemu korzystania z pomocy obrońcy z urzędu (Dz.U z 2020 r. poz. 1681), które przewiduje dobrowolne zgłaszanie przez adwokatów i radców prawnych gotowości świadczenia pomocy prawnej z urzędu w postępowaniu karnym, na oczywiście z góry znanych im i wynikających z obowiązujących przepisów warunkach. przedmiotowe orzeczenie na które powołuje się skarżący dotyczyło sprawy cywilnej.

Ponadto zgodnie z treścią § 19 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu opłaty wynoszą za obronę przed sądem w postępowaniu wykonawczym za czynności związane z wykonywaniem kary ograniczenia wolności oraz wykonywaniem środków zabezpieczających 120 zł, która to kwota jest powiększona o podatek VAT. Natomiast § 20 przedmiotowego rozporządzenia mówi o podwyższeniu wynagrodzenia obrońcy z urzędu o 20% jednakże za kolejny termin rozprawy nie za wyznaczony termin posiedzenia. Sąd Odwoławczy nie podzielił również, twierdzeń, skarżącego, że nakład pracy obrońcy z urzędu w niniejszej sprawie uzasadniał podwyższenie stawni wynagrodzenia.

Mając na uwadze wszystkie naprowadzone wyżej okoliczności Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu na podstawie art. 437 § 1 kpk w zw. z art. 1 § 2 kkw utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie.

Zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz adw. D. W. z Kancelarii Adwokackiej w (...) kwoty 147,60 zł z tytułu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu podejrzanemu w postępowaniu odwoławczym uzasadnia § 19 pkt 4 w zw. z § 4 ust 1 i 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu. W tym zakresie aktualne są argumenty odnoszące się do zarzutów sformułowanych w zażaleniu złożonym przez obrońcę.

Natomiast zwolnienie R. S. od kosztów niniejszego postępowania uzasadnia treść art. 636 § 1 kpk w zw. z art. 624 § 1 kpk w zw. z art. 1 § 2 kkw

Sędzia: